

Slovo k povzbuzení na sobotu 11. dubna 2020, na Bílou sobotu...
Biblická čtení: 1Petr 3,19-20; 4,6

Milé sestry, milí bratři,

Bílá sobota, jak praví starobylé liturgické předpisy, je dnem velkého smutku, dnem bdění u Božího hrobu, dnem, kdy se neslouží mše svatá, nevysluhují se žádné svátosti (vyjma svaté zpovědi a pomazání nemocných), kdy se dokonce nepodává ani svaté přijímání (s výjimkou podávání eucharistie umírajícím při zaopatřování). Je to den, kdy má být nejen v kostele ale i v našich srdcích, pokud možno, ticho a klid, den, který i svým tichem a „nesvátostrností“ zpřítomňuje ticho soboty po Kristově ukřižování, den, který je památkou Kristova přebývání v říši zemřelých.

Smrt Pána Ježíše byla skutečná lidská smrt. Proto podobně jako u všech ostatních lidí, došlo okamžikem smrti na kříži k oddělení jeho nesmrtelné lidské duše, v jeho případě ovšem spojené s Božstvím, od jeho smrtelného zmučeného těla. Duše sestoupila do podsvětí, *šeolu*, říše zemřelých, kam odešly duše všech, kteří zemřeli před Kristem. Tělo po sejmutí z kříže bylo uloženo do hrobu, ve kterém doposud nebyl nikdo pohřben, aby v něm očekávalo znovuspojení s Kristovou duší nedělního rána.

O tom, proč sestoupila Kristova boholidská duše do říše zemřelých, máme v Novém zákoně jen tři verše v Prvním listě Petrově (to jsou ty, které jsou dnes uvedeny jako biblické čtení). V nich čteme, že Kristus sestoupil do podsvětí, aby vyhlásil radostnou zvěst tam uvězněným duším zemřelých.

Co přesně se tam od páteční třetí hodiny odpolední do nedělního úsvitu, do úsvitu prvního dne v týdnu dělo, musí zůstat především tajemstvím, před kterým člověk má raději zmlknout (je příznačné, že řecké *mysterion* je odvozené od slova *myó*, a to znamená skutečně „zmlknout“). Přesto to bylo už od starokřesťanských dob předmětem zájmu. Nejenom už starokřesťanský autor se o tajemství Bílé soboty snažil rozjímat. A právě nejenom nad tím, co je jeho obsahem jakožto tajemství naší víry, ale i nad tím, co se přesně dělo.

Nejnámější je v tomto ohledu asi spis s názvem *Peri páscha* připisovaný Melitonovi ze Sard, biskupovi z druhé poloviny 2. století. Tento spis je jakousi křesťanskou *haggadou*, rozvedením, rozvyprávěním toho, co máme v Písmu zachycené jen tak stroze. Dočteme se, jak Kristus v podsvětí budí Adama, prvotinu hříšníků, a spolu s ním i duše ostatních zemřelých a volá je, aby spolu s ním vyšli všichni ven, ze smrti do života, z podsvětí do nebe, kde je pro ně přichystán královský trůn, vzhdy proto za ně zemřel na kříži. Něco podobného pak vyjádřily mnohé křesťanské ikony, zejména byzantského původu. Na řadě z nich vidíme Krista, jak volá k životu a následně vytahuje z hrobů duše zemřelých. Podobně vypadají i některé západní, zejména středověké malby.

Křesťané od raných dob prostě toužili si aspoň nějak představit, aspoň trochu „vědět“, co se dělo mezi Velkým pátkem a Velikonoční nedělí. Nám tato touha možná může připadnout nemístná, ona nemístná i někdy může být, může být projevem přílišné a troufalé zvědavosti. Ale cosi dobrého má v sobě vždy. Je totiž plodem přesvědčení, že Kristovo sestoupení mezi mrtvé, tajemství Bílé soboty, je něčím, co se stalo, co má svůj důvod a smysl, co má svůj historický základ, i když – jako všechny události velikonočních dnů – historii zároveň přesahuje.

Opravdu ale není až tak důležité vědět, jak přesně vše v podsvětí proběhlo, i když číst *Peri páscha* právě na Bílou sobotu ne více než doporučení hodné. Mnohem důležitější je určitě připomenout si a vnímat smysl toho, co se v podsvětí stalo. Co nám článek víry, že Kristus sestoupil mezi mrtvé, říká, co je jeho obsahem. To se ostatně Meliton ze Sard snažil jen rozvést.

Zaprvé, že Kristus skutečně zemřel. To ale také znamená, že vzal na sebe skutečnou smrt, že ji vykoupil a že proto smrt, včetně umírání, je od té chvíle tajemně naplněna Kristovou

přítomností. Co Kristus přijal, to je prostě od té doby v něm přítomno a on v tom. Co je Kristem přijato, je i vykoupeno (*quod est assumptum, est sanatum*), jak říkali už staří církevní otcové.

A zadruhé je to skutečnost, že i duším (spravedlivých) zemřelých před Kristem je nyní také otevřeno nebe, že dokonce snad i duše Adamova je vzata do nebeské slávy. Kristova spása je nabídnuta lidem všech dob.

A v tom obojím je veliká naděje. Nemusíme se smrti a umírání bát, protože i v nich, zvláště v nich, je nám Kristus blízko, aniž by byla jakkoli bagatelizována jejich bolest. A můžeme doufat ve spásu těch, kteří umírají před Kristem, což nemusí nutně platit jen o těch, co skutečně zemřeli chronologicky před Kristem, ale i logicky, to znamená i o těch, kteří sice umírají v době po Kristu, ale před tím, než ho sami mohli (blíže) poznat.

Kéž nás tato dvojí naděje tajemství Bílé soboty potěší. Zvláště letos...